

Bình Nguyễn (2022). Chiến lược đầu tư áp dụng phân tích kỹ thuật nhằm nâng cao hiệu quả đầu tư trên thị trường chứng khoán niêm yết ở Việt Nam. Đặc san Nghiên cứu Chính sách và Phát triển, 1(2022), 61-69.

Đặc san Nghiên cứu
Chính sách
và Phát triển

© Học viện
Chính sách
và Phát triển, 2022
© CSR, 2022

Bài báo khoa học

Chiến lược đầu tư áp dụng phân tích kỹ thuật nhằm nâng cao hiệu quả đầu tư trên thị trường chứng khoán niêm yết ở Việt Nam

Nguyễn Thanh Bình (TS.)

Học viện Chính sách và Phát triển

Email: nguyenthanhbinhapd@gmail.com

TÓM TẮT. Phân tích kỹ thuật được ứng dụng rộng rãi ở nhiều thị trường trên thế giới và đã khẳng định được vai trò quan trọng trong đầu tư. Tuy nhiên, ở Việt Nam vẫn có những tranh luận cho rằng Phân tích kỹ thuật khó có thể áp dụng được thành công ở Việt Nam. Thông qua nội dung bài viết này, tác giả muốn giới thiệu chiến lược đầu tư chứng khoán áp dụng phân tích kỹ thuật một cách bài bản, khoa học nhằm giúp các nhà đầu tư nâng cao hiệu quả đầu tư trong giao dịch chứng khoán ở Việt Nam.

Từ khóa: Hiệu quả đầu tư, phân tích kỹ thuật, thị trường chứng khoán.

ABSTRACT. Technical analysis is widely applied in many markets worldwide and has confirmed its important role in investment. However, there are still arguments that technical analysis can hardly be applied successfully in Vietnam. Through the content of this article, the author wants to introduce a stock investment strategy that applies technical analysis methodically and scientifically to help investors improve investment efficiency in securities trading in Vietnam.

Keywords: Investment efficiency, technical analysis, stock market

Ngày nhận bài:

15 tháng 12, 2021

Bản sửa lần 1:

26 tháng 12, 2021

Ngày duyệt bài:

31 tháng 12, 2021

Mã số: ĐS060122

1. Tổng quan về phân tích kỹ thuật

Phân tích kỹ thuật (PTKT) là phương pháp đầu tư dựa trên biểu đồ biến động giá của hàng hóa. Do vậy, PTKT có thể được ứng dụng trên nhiều thị trường nếu các nhà PTKT ghi lại được biến động giá cả và khối lượng giao dịch trong quá khứ. Steven Achielis tác giả của cuốn sách nổi tiếng “phân tích kỹ thuật từ A đến Z” định nghĩa ngắn gọn: Phân tích kỹ thuật là nghiên cứu về giá thông qua các đồ thị nhằm đầu tư hiệu quả hơn (Steven Achielis, 2011, trang 2).

1.1. Lịch sử hình thành phân tích kỹ thuật

Phân tích kỹ thuật được cho là xuất phát ở Châu Âu từ thế kỷ 17 sau đó được nhiều học giả, chuyên gia, nhà đầu tư phát triển và ứng dụng trong thực tế. Trên thế giới đã có rất nhiều tác phẩm viết về PTKT và đã phát triển nền móng vững chắc cả về thực tiễn và lý luận cho PTKT hiện đại. Với thời lượng có hạn, bài viết này chỉ trình bày một vài tác giả (còn nhiều tác giả quan trọng khác đã công bố tác phẩm về PTKT) được coi là có những đóng góp nổi bật trong quá trình hình thành và phát triển PTKT.

Phân tích kỹ thuật được hình thành ở Châu Âu từ thế kỷ 17, một trong những chuyên gia tài chính tư nổi tiếng là Joseph Penso de la Vega (sinh khoảng năm 1650 mất năm 1692) được coi là tác phẩm đầu tiên đặt nền móng cho PTKT.

Ở Châu Á, Homma Munehisa, một người buôn gạo người Nhật Bản đã phát minh ra đồ thị nến Nhật Bản được các nhà giao dịch (trader) ứng dụng rộng rãi đến tận ngày nay trong các thị trường giao dịch chứng khoán,

tiền tệ và hàng hóa. Tác phẩm “the fountain of gold - the three monkey record of money (tạm dịch Đài phun vàng - kỷ lục tiền của ba con khỉ)” được cho là của ông viết năm 1755 được cho là tác phẩm đầu tiên có sử dụng đồ thị nến Nhật Bản có nghiên cứu về tâm lý đầu tư và hành vi nhà đầu tư.

Đến cuối thế kỷ 19, Charler Dow người được coi là cha đẻ của PTKT hiện đại đã đưa ra lý thuyết Dow. Cho đến tận ngày nay, lý thuyết Dow vẫn được nhiều học giả xem là lý thuyết nền tảng, mở đường cho PTKT hiện đại phát triển một cách hệ thống, khoa học. Ông cũng là người sáng lập ra tạp chí phố Wall và năm 1884 ông đã đưa ra chỉ số giá trung bình cổ phiếu công nghiệp Dow Jones của Mỹ (Dow Jones Industrial Average). Chỉ số này được áp dụng rộng rãi và là một trong những chỉ số nổi tiếng nhất thế giới đến ngày nay.

Đến thế kỷ 20, John J. Murphy là người có đóng góp rất lớn vào sự phát triển của PTKT. Ông là người hệ thống hóa và hoàn thiện các kiến thức PTKT một cách bài bản và là tác giả của cuốn sách *Technical Analysis of the Financial Markets*.

Hiện nay, có rất nhiều tác giả viết sách về PTKT trong đầu tư. Một trong những cuốn sách nổi tiếng toàn cầu về PTKT là cuốn *Technical Analysis A to Z* của Steven Achielis (có trong danh mục tài liệu tham khảo). Cuốn sách này là một trong những cuốn PTKT được nhiều người đọc và áp dụng trên toàn cầu. Hiện Việt Nam cũng đã có bản dịch của cuốn sách này và cuốn sách cũng được sử dụng làm giáo trình giảng dạy cho ngành đầu tư tại Học viện Chính sách và Phát triển.

1.2. Một vài điểm khác biệt cơ bản giữa phân tích kỹ thuật và phân tích cơ bản

Phân tích cơ bản là nền tảng quan trọng trong định giá chứng khoán, định giá tài sản và đầu tư. Phân tích cơ bản được phát triển sử dụng rộng rãi bởi nhiều nhà đầu tư tài ba trên toàn thế giới. Phân tích cơ bản sử dụng các thông tin tài chính của tổ chức, phân tích ngành, phân tích môi trường kinh doanh và môi trường vĩ mô thậm chí áp dụng cả các phân tích hành vi để dự kiến lợi suất, đánh giá rủi ro và quan trọng nhất là định giá các loại tài sản trong đó có chứng khoán. Phân tích cơ bản trong đầu tư đã được phát triển trở thành một môn khoa học có đầy đủ cơ sở lý luận, phương pháp, chiến lược đầu tư và đang giảng dạy trong tất cả các trường đào tạo trên toàn cầu. Hiện nay, hầu hết mọi tổ chức đầu tư đều sử dụng phân tích cơ bản trong các quyết định đầu tư và phân tích cơ bản là phương pháp được áp dụng rộng rãi nhất trong định giá chứng khoán. Giới nghiên cứu học thuật, đầu tư cũng phát triển phân tích cơ bản, chiến lược ứng dụng trong đầu tư và đã tạo ra nhiều tên tuổi nổi tiếng trong lĩnh vực đầu tư như Benjamin Graham, Phillip Fisher, Warrant Buffet, Peter Lynch, Bill Miller ...Phân tích kỹ thuật và phân tích cơ bản có thể áp dụng kết hợp, tuy nhiên trong thực tiễn thì vẫn có sự khác biệt khá cơ bản giữa 2 bộ môn này.

Thứ nhất, PTKT cho rằng mọi yếu tố ảnh hưởng đến giá chứng khoán đều phản ánh qua giá và khối lượng giao dịch. Về mặt lý luận, những người sử dụng PTKT chỉ cần nghiên cứu được xu hướng biến động giá và khối lượng để quyết định giao dịch. Với quan điểm này, các nhà đầu tư theo trường phái PTKT sẽ ra quyết định đơn giản hơn dựa trên các chỉ báo kỹ thuật được xây dựng.

Thứ hai, nhà đầu tư sử dụng PTKT thuần túy dựa trên biến động giá, ít quan tâm đến giá trị nội tại. Trái với phân tích cơ bản thường so sánh giá trị thị trường và giá trị định giá (sử dụng phân tích cơ bản định giá) để ra quyết định giao dịch, nhà đầu tư theo trường phái PTKT sẽ xác định xu hướng biến động giá mà ít quan tâm đến “giá trị định giá” của cổ phiếu. Do vậy, phương pháp này hay được các nhà đầu tư tăng trưởng sử dụng với quan điểm “mua cao bán cao hơn”, khi xu hướng giá tăng thì vẫn có thể nắm giữ cổ phiếu và chỉ quyết định bán khi có chỉ báo bán được thiết lập. Với đặc điểm này, người chơi PTKT có tính linh hoạt rất cao và phản ứng sát với biến động, xu hướng giá chứng khoán trên thị trường.

Thứ ba, nguyên tắc giao dịch của 2 trường phái cũng có những điểm khác biệt. Phân tích cơ bản dựa trên cơ sở định giá. Nhà đầu tư theo trường phái cơ bản sẽ mua chứng khoán khi giá trị thị trường rẻ hơn giá trị định giá và bán khi giá trị định giá lớn hơn giá trị thị trường. Nhà đầu tư theo trường phái PTKT sẽ mua khi xu hướng giá tăng và bán khi xu hướng giá tăng bị phá vỡ.

Hiện nay, dù PTKT đã được áp dụng rộng rãi vẫn luôn có các cuộc tranh luận trong thực tiễn về khả năng ứng dụng PTKT trong những thị trường chứng khoán cụ thể. Có nhiều nhà đầu tư chỉ sử dụng một trong 2 bộ môn này với các phương pháp giao dịch nổi tiếng như đầu tư giá trị hay đầu tư tăng trưởng trong đầu tư chứng khoán. Tuy nhiên, nhiều nhà đầu tư đã kết hợp cả phân tích cơ bản và PTKT trong hoạt động đầu tư một cách linh hoạt.

2. Các chiến lược đầu tư sử dụng phân tích kỹ thuật

2.1. Chiến lược đầu tư chỉ sử dụng phân tích kỹ thuật

Phân tích kỹ thuật quan tâm đến xu hướng giá với quan điểm xác định được xu hướng giá có thể quyết định lợi nhuận. Do vậy, các nhà đầu tư “lướt sóng” với thời gian ngắn thường áp dụng trường phái này. Thậm chí, nhiều nhà đầu tư không cần quan tâm đến các phương pháp đầu tư khác mà chỉ thuần túy sử dụng PTKT. Thậm chí, nhiều một số chương trình đầu tư sử dụng thuần PTKT đã công bố các phiên bản giao dịch tự động (tạm gọi là giao dịch bằng robot) dựa trên các chỉ báo được thiết lập, chúng ta có thể tìm thấy các phiên bản này ở nhiều nước trên thế giới.

Phương pháp đầu tư cơ bản của các nhà đầu tư theo trường phái thuần PTKT là: (1) Xác định nguyên tắc và kỷ luật giao dịch; (2) Xác định các chỉ báo kỹ thuật để thực hiện đầu tư; (3) Thực hiện giao dịch và tuân thủ các quy tắc và chỉ báo giao dịch.

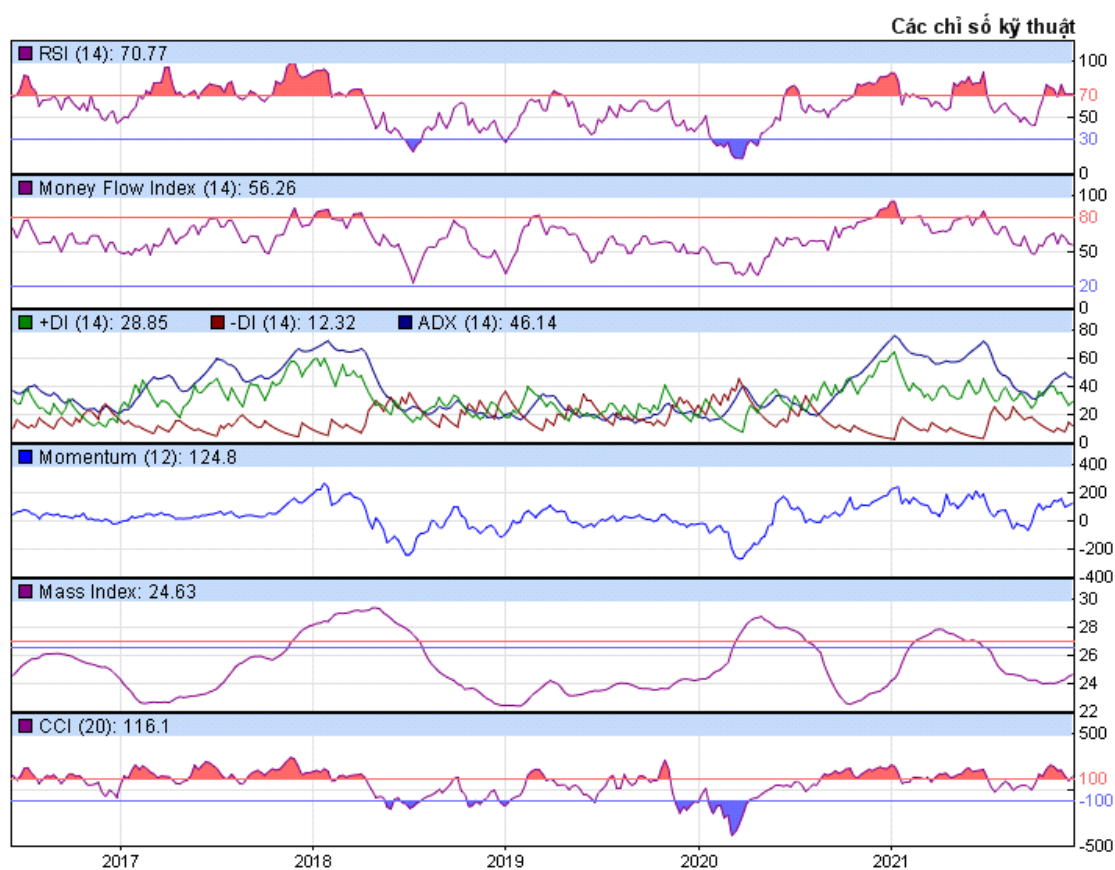
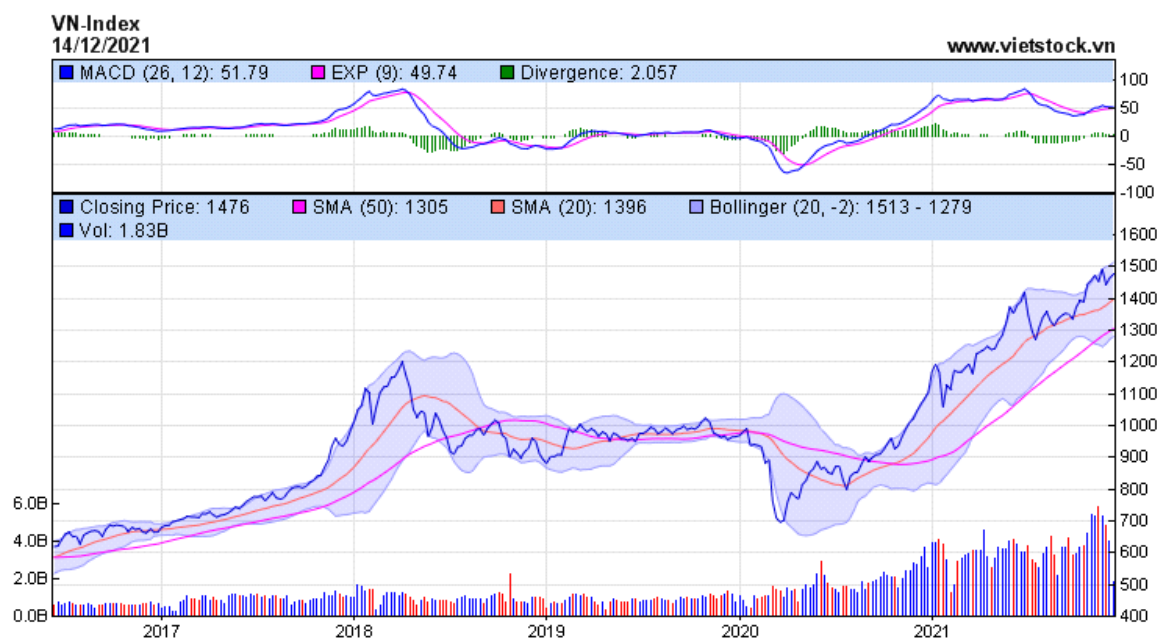
Ví dụ: Trong biểu đồ Vnindex 3 năm ở dưới, tôi sử dụng 2 đường MA 20 và MA50 kết hợp với các chỉ báo RSI, MACD và MSI. Như vậy, các chỉ báo MA20 cho tín hiệu mua

chứng khoán tại thời điểm tháng 27/7/2020 với Vnindex là 798 điểm và MA50 (chỉ báo dài hạn hơn) cho tín hiệu mua vào tại thời điểm 14/9/2020 tại thời điểm Vnindex đạt 901 điểm và cả 2 chỉ báo này vẫn chưa báo bán. Trong đó, chỉ báo MA20 kiểm định tại ngày 19/7/2021 tại mức điểm 1269 và 27/9/2021 tại mức điểm 1335 nhưng chưa bị xuyên thủng (tức là chưa bị vỡ xu thế tăng giá tại 2 ngày trên). Trong khi đó MA50 vẫn cho xu hướng tăng giá chưa bị phá vỡ.

Nếu sử dụng kết hợp các chỉ báo MACD, RSI, MSI thì có một số tín hiệu mua bán ngắn hạn hơn được thực hiện khi Vnindex điều chỉnh. Các chỉ báo này được sử dụng để giao dịch ngắn hạn nhằm nâng cao lợi suất theo các chu kỳ sóng của thị trường.

Nhìn vào biểu đồ có thể thấy, nếu các nhà đầu tư theo trường phái thuần PTKT tuân thủ các nguyên tắc giao dịch và chỉ báo kỹ thuật trong giai đoạn thị trường tăng điểm thì xu hướng giá trung hạn được xác lập trong giai đoạn tháng 7/2021 đến tháng 9/2021 và các chỉ báo trung hạn tăng giá vẫn chưa bị phá vỡ. Nếu tuân thủ các nguyên tắc và bộ chỉ số (ví dụ bộ chỉ số đơn giản nêu trong biểu đồ tại hình 1) thì nhà đầu tư có thể tìm kiếm được lợi nhuận lớn trong sóng tăng mạnh này.

Hình 1: Biểu đồ kỹ thuật của Vnindex trong 3 năm đến ngày 14/12/2021

Một số lưu ý khi đầu tư theo trường phái thuần phân tích kỹ thuật

Phương pháp đầu tư này đòi hỏi các nhà đầu tư thiết lập được hệ thống chỉ báo phù hợp (mỗi nhà đầu tư có thể thiết lập các bộ chỉ báo riêng của mình) và tuân thủ các quy tắc giao dịch trên thị trường.

Phương pháp thuần PTKT có thể bị sai nếu cổ phiếu bị thao túng giá, tức là một nhóm nhà đầu tư lớn có thể ảnh hưởng đến giá và biểu đồ. Khi đó, các chỉ báo có thể được tạo ra bởi nhóm thao túng giá. Nhiều nhà đầu tư mua đuổi theo cổ phiếu nóng đã bị thất bại khi cổ phiếu đảo chiều. Trong trường hợp này, nếu sử dụng thuần PTKT và thiếu kinh nghiệm thì nhà đầu tư có thể bị thua lỗ lớn khi cổ phiếu bị mất thanh khoản ở mức giá cao do không thể bán được chứng khoán do không có cầu (nhà đầu tư thường gọi là bị “kẹt hàng”). Hiện tượng này thường xảy ra ở cổ phiếu nhỏ (penny stock) bị làm giá. Do vậy, khi sử dụng PTKT nhà đầu tư cần nhận dạng các cổ phiếu có thể bị ảnh hưởng giá do các nhóm lớn, các nhà tạo lập thị trường gom số lượng lớn để sử dụng các chiến lược giao dịch “phù hợp”. Một trong các chiến lược đối phó với nhóm cổ phiếu bị thao túng giá là xem xét vùng mua gom của các nhà đầu tư lớn và giao dịch tại vùng gom. Tuy nhiên, để ra quyết định chính xác nhà đầu tư nên áp dụng kết hợp phân tích cơ bản để phát hiện vùng gom của các nhóm lớn khi cổ phiếu còn bị định giá cơ bản thấp.

2.2. Chiến lược kết hợp phân tích kỹ thuật và phân tích cơ bản trong đầu tư

Chiến lược này sẽ áp dụng linh hoạt, kết hợp cả phân tích cơ bản và PTKT trong việc ra quyết định đầu tư. Ưu điểm của chiến lược này là tận dụng được thế mạnh

của cả phân tích cơ bản và PTKT trong đầu tư. Do vậy, sẽ giảm thiểu rủi ro khi giao dịch quá nhiều ở vùng cổ phiếu bị định giá cao hay mua cổ phiếu quá chậm khi thị trường đảo chiều xu thế do không sử dụng phương pháp định giá.

Quy trình thực hiện chiến lược kết hợp phân tích kỹ thuật và phân tích cơ bản

Bước 1: Phân tích cơ bản thị trường và một số cổ phiếu dẫn dắt thị trường. Thông qua định giá xác định hiện trạng giá thị trường (thấp hay cao). Kinh nghiệm cá nhân của tác giả trong thực tế đầu tư ở thị trường Việt Nam là chỉ số PE của các cổ phiếu dẫn dắt thị trường dưới 10 lần là thấp và trên 16 lần là thị trường nóng.

Bước 2: Phân tích kỹ thuật thị trường chung Vn-index hoặc Hn-index để xác định xu hướng thị trường chung.

Bước 3: Xây dựng chiến lược đầu tư và các quy tắc, kỷ luật đầu tư. Kỷ luật đầu tư là một trong những nội dung quan trọng của các nhà đầu tư chuyên nghiệp. Nhiều nhà đầu tư ít kinh nghiệm thường không thiết lập quy tắc giao dịch nên dễ bị tâm lý chi phối trong quá trình giao dịch.

Bước 4: Xây dựng bộ chỉ báo kỹ thuật phù hợp với chiến lược đầu tư. Thực tế cho thấy, nhiều nhà đầu tư sử dụng các bộ chỉ báo rất khác nhau. Tuy nhiên, tác giả khuyến khích sử dụng các bộ chỉ báo có khả năng bổ sung thông tin cho nhau, không nhất thiết phải dùng các bộ chỉ báo quá phức tạp, khó áp dụng.

Bước 5: Sử dụng phân tích cơ bản để lọc danh mục cổ phiếu bị định giá thấp từ đó xây dựng danh mục đầu tư phù hợp. Tại

bước này, nhà đầu tư sẽ thực hiện quy trình phân tích cơ bản gồm các bước phân tích môi trường, phân tích ngành, phân tích và định giá cổ phiếu để xác định cổ phiếu bị định giá thấp, có tiềm năng tăng giá.

Bước 6: Áp dụng chiến lược đầu tư giá trị sử dụng phân tích cơ bản ở vùng giá rất thấp khi thị trường bị định giá cao để mua gom danh mục đầu tư dài hạn, quan điểm vùng này là mua và nắm giữ, không sử dụng tiền vay.

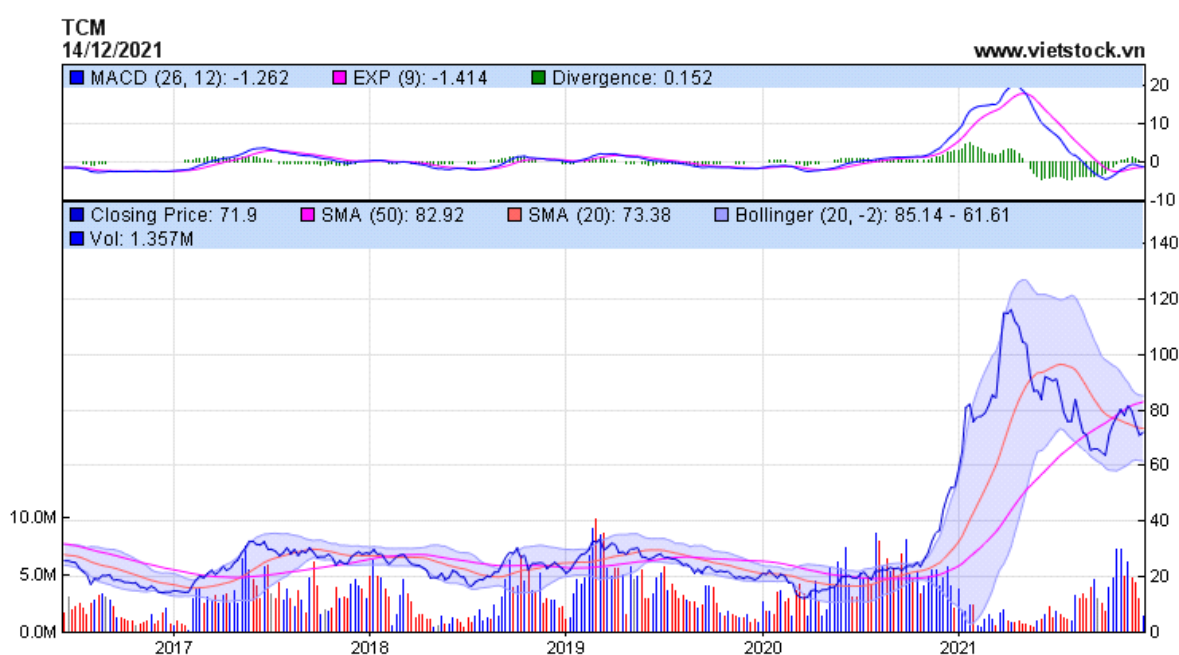
Bước 7: Áp dụng PTKT cho khi biểu đồ cổ phiếu trong danh mục có tín hiệu mua vào để gia tăng danh mục khi thị trường xác lập xu hướng tăng giá. Tại bước này các nhà đầu tư cần tuân thủ triệt để các tín hiệu kỹ thuật khi gia tăng danh mục cổ phiếu.

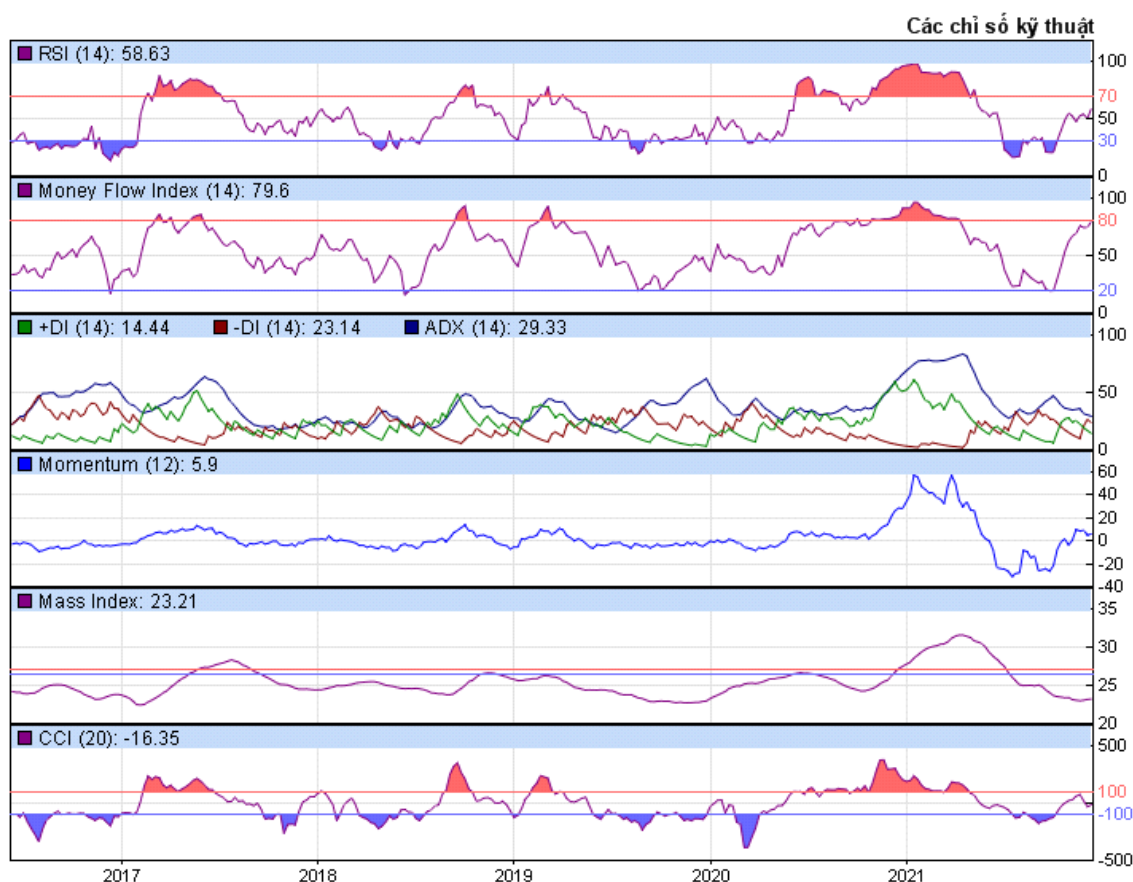
Bước 8: Sử dụng phân tích cơ bản để xem xét yếu tố thị trường quá nóng, PE thị trường cao để quyết liệt thoát khỏi thị

trường khi có tín hiệu kỹ thuật trong thị trường bị định giá cao. Bước này rất quan trọng để bảo toàn lợi nhuận, giảm thiểu rủi ro giao dịch khi thị trường nóng. Bước này thường áp dụng sau khi sóng cổ phiếu penny được thiết lập. Tại bước này các nhà đầu tư có sức chịu đựng rủi ro khác nhau sẽ có chiến lược giao dịch khác biệt, một số nhà đầu tư có kinh nghiệm thường hoán chuyển danh mục sang các cổ phiếu có thanh khoản cao ở bước cuối cùng này để tránh mất thanh khoản khi thị trường bị đảo chiều.

Có thể minh họa chiến lược này thông qua phân tích cổ phiếu TCM. Cổ phiếu này được thực hiện đầu tư theo các bước sử dụng chiến lược kết hợp. Tại thời điểm tháng 7/2020, sau khi tiến hành sàng lọc cổ phiếu, thực hiện phân tích cơ bản, phân tích ngành, biểu đồ cổ phiếu TCM được lựa chọn để thực hiện các bước phân tích kỹ thuật theo đồ thị số tại hình số 2.

Hình 2: Biểu đồ kỹ thuật cổ phiếu TCM tăng giá chậm hơn thị trường trước khi tăng mạnh

Biểu đồ tại hình 2 trình bày biểu đồ giá và các chỉ báo của cổ phiếu TCM trong 5 năm. Tại thời điểm cuối tháng 3/2020 và tháng 4/2020, TCM bị định giá thấp với giá dao động trong khoảng từ 12.300 đồng/cổ phiếu đến 15.300 đồng/cổ phiếu. Phân tích ngành và phân tích cơ bản cho thấy TCM là cổ phiếu ngành may, có hoạt động kinh doanh ổn định, với EPS khoảng gần 3.000 đồng thì TCM là cổ phiếu bị định giá thấp.

Tuy nhiên, biểu đồ giá của TCM cho thấy cổ phiếu bị đè giá và giao dịch trong biên độ từ 12.300 đồng đến khoảng 20.000 đồng trong thời gian rất lâu. Sau khi thiết lập mặt bằng mới giai đoạn 8/7/2020 với giá 22.000 đồng cổ phiếu giao dịch trong biên độ rất hẹp, tốc độ tăng giá thấp hơn thị trường chung đến 26/10/2020 thì có phiên bùng nổ, giá cổ

phiếu bị đẩy giá lên đỉnh 112.000 đồng vào ngày 12/3/2021 sau đó điều chỉnh giảm.

Như vậy, nếu áp dụng kết hợp giữa phân tích cơ bản và PTKT thì nhà đầu tư có thể lựa chọn được những cổ phiếu tốt, giảm bớt rủi ro giao dịch khi thị trường bị định giá cao. Nhà đầu tư sẽ sử dụng PTKT để chọn thời điểm gia tăng danh mục đầu tư khi có chỉ báo mua vào và bán ra khi có chỉ báo bán, thậm chí thoát cả danh mục đầu tư khi thị trường bị định giá cao và đồng thời có chỉ báo kỹ thuật bán ra. Theo cá nhân tác giả, phương pháp kết hợp giữa phân tích cơ bản và PTKT phù hợp với các nhà đầu tư có kinh nghiệm, kiến thức về đầu tư kể cả các nhà đầu tư làm việc tại các tổ chức chuyên nghiệp. Áp dụng kết hợp với phân tích cơ bản cũng có thể trợ giúp các nhà đầu tư giá

trị xác định vùng giá thấp bằng biểu đồ kỹ thuật khi thực hiện đầu tư giá trị.

3. Kết luận

Có thể thấy trong 2 biểu đồ phân tích trên, PTKT trong đầu tư hoàn toàn có thể áp dụng một cách độc lập hoặc áp dụng kết hợp với phân tích cơ bản. Ngay cả khi áp dụng chiến lược đầu tư giá trị thì biểu đồ PTKT sẽ giúp nhà đầu tư tìm ra được vùng giá mua tốt, ở vùng thấp. Khi áp dụng kết hợp với phân tích cơ bản thường giúp nhà đầu tư có thể tìm kiếm được cổ phiếu có yếu tố cơ bản tốt, ngành tốt bị định giá thấp. Tuy nhiên, khi áp dụng kết hợp giữa PTKT và phân tích cơ bản thì chiến lược giao dịch sẽ chắc chắn bài bản hơn, giảm bớt rủi ro lựa chọn sai cổ phiếu trong đầu tư. Với phương pháp kết hợp, nhà đầu tư có thể sử dụng chiến lược “dùng phân tích cơ bản sử dụng để lựa chọn cổ phiếu và PTKT để xác định thời điểm mua bán hiệu quả”.

Thông qua bài viết này, tác giả muốn trình bày kinh nghiệm và chiến lược áp dụng PTKT và phương pháp giao dịch chứng khoán sử dụng PTKT ở Việt Nam. Tác giả cũng muốn làm rõ tính hữu dụng của PTKT trong đầu tư chứng khoán ở Việt Nam nhằm giúp các nhà đầu tư, nhà nghiên cứu, người học có thể nhận thấy tiềm năng ứng dụng PTKT trong thực tế đầu tư.

Quá trình áp dụng PTKT đòi hỏi kinh nghiệm và thời gian đầu tư. Phương pháp

đầu tư trình bày ở trên được nhiều nhà đầu tư có kinh nghiệm, chuyên gia đầu tư chuyên nghiệp thực hiện. Với các nhà đầu tư mới, chưa có kinh nghiệm thực tế đầu tư nhiều đòi hỏi quá trình tích lũy kiến thức, kinh nghiệm để xây dựng bộ chỉ báo, chiến lược đầu tư hiệu quả phù hợp với bản thân. Do vậy, nhà đầu tư mới chỉ nên tăng cường quản lý danh mục đầu tư lớn khi cập nhật được kiến thức về PTKT và phân tích cơ bản, tránh tình trạng gia tăng quản lý danh mục lớn, không có chiến lược đầu tư rõ ràng, áp dụng thiếu bài bản do thiếu kinh nghiệm đầu tư và quản trị rủi ro.

Tài liệu tham khảo

Ben Jamin Graham (2018), *Security Analysis*, Nhà xuất bản Lao Động (dịch theo cuốn Security Analysis được McGraw Hill xuất bản các năm 1934, 1940, 1951, 1962, 1988, 2009).

Steven Achielis (2011), *Technical Analysis from A to Z*, Nhà xuất bản Thông tấn, xuất bản lần thứ 2 (Bản dịch do Vietstock dịch từ nguyên tác do McGraw Hill xuất bản năm 2011).

Joseph Penso de la Vega (1688), *Confusion de Confusiones*, Harward University Press, reprinting in 1957.

Warrant Buffet (2004), *Chiến lược đầu tư vào thị trường chứng khoán*, Nhà xuất bản trẻ.

William O'neil (2006), *Kiểm tiền từ đầu tư chứng khoán*, Nhà xuất bản Thống kê.

<https://ptkt.vietstock.vn/>.